

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΛΙΜΑ

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Β Α Π Τ Ι Σ Μ Α

Υ Π Ο

ΙΩΑΝΝΟΥ ΟΡ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου

Μέλους τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

μελέτης τῶν τριῶν κειμένων (ΛΙΜΑ)

Τὰ περὶ τοῦ Βαπτίσματος εἰς τὸ Κείμενον τῆς Λίμα δὲν παρέχουν ἀν-
υπερβλήτους δυσκολίας διὰ τὴν καὶ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον πλευρὰν ἀποδοχὴν ὠρι-
σμένων σημείων αὐτῶν καὶ δὴ καὶ ὡς πρὸς τὰ βασικά ἐν προκειμένῳ στοιχεῖα.
Τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον ἤδη ὅτι τὸ Βάπτισμα, δηλαδὴ τὸ Μυστήριον τοῦ Βα-
πτίσματος, ἀποτελεῖ κοινὸν σημεῖον πίστεως καὶ λειτουργικῆς πράξεως τῶν
Ἐκκλησιῶν, τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων, τῶν κατὰ διαφόρους
βαθμοὺς ἀποστάσεως εἰς τὰ τῆς πίστεως, τῆς ζωῆς καὶ τῆς λατρείας ἀπὸ αὐτὴν
διακρινομένων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν.

Τὰ περὶ τοῦ Βαπτίσματος, ὅπως καὶ τὰ περὶ τῶν δύο ἄλλων Μυστηρίων
(Εὐχαριστία, Ἱερωσύνη) εἰς τὸ Κείμενον τῆς Λίμα διαλαμβανόμενα ἐκτίθενται,
σύμφωνα μὲ τὸν ἀπὸ τῆς Γ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβου-
λίου Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ) εἰς τὸ Νέον Δελχί (1961) κυρίως ἐπικρατήσαντα
«περιγραφικὸν» τρόπον, μὲ παράθεσιν τῶν ἐκπροσωποῦμένων ἀπόψεων διὰ
κάθε ἐπὶ μέρους ζήτημα πίστεως εἰς τὴν διηρημένην Ἐκκλησίαν, εἰς τὰς Ἐκ-
κλησίας ἢ τὰς Ὁμολογίας, καὶ μὲ συνοδεύοντα τὰς ἀπόψεις αὐτὰς διασαφη-
τικὰ σχόλια. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν αἱ παρατιθέμεναι καὶ σχολιαζόμεναι «ἀπό-
ψεις» παρουσιάζονται ὡς «παραλλακτικαί», ὡς πρὸς τὴν κατανόησιν καὶ τὴν
ἔκφρασιν τῆς οὐσίας τῆς ἀληθείας, διαφοροποιήσεις εἰς τὰ ζητήματα τῆς πί-
στεως καὶ δὴ ὄχι μόνον εἰς τὰ δευτερεύοντα σημεῖα τῶν ἐξεταζομένων δο-
γματικῶν θεμάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κύρια καὶ βασικά.

Διὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ θὰ εἶναι δυνατὸν, κατὰ τὴν ὡς ἀνωτέρω πάντοτε
μέθοδον, νὰ διαπιστώνεται, μὲ περαιτέρω ἐπιμελεστέρας ἐμβαθύνσεις καὶ μὲ
εὐρυτέραν κατανόησιν τῶν αἰτίων καὶ τῶν συνθηκῶν ποὺ ἔχουν προκαλέσει τὰς
«διαφοροποιήσεις», ἢ ὑπαρξίς «συγκλινουσῶν τάσεων» εἰς κάθε θέμα πί-
στεως, ἢ καὶ εἰς κάθε ἐπὶ μέρους σημεῖον τοῦ ἐν λόγῳ θέματος, καὶ νὰ κατα-
δεικνύεται ὅτι εἰς τὰς προεκτάσεις των «πλησιάζουν» πρὸς ἀλλήλας αἱ οὕτω

προκύψασαι ἀπόψεις, εἰς τρόπον ὥστε, «συρρέουσαι» αὐται εἰς ἓνα κοινὸν σημεῖον, νὰ συναντῶνται εἰς αὐτὸ καὶ νὰ «συμφορεύονται» πλεον ἀπὸ ἐκεῖ περαιτέρω πρὸς τὴν τελικὴν ταύτισιν. Ἡ ταύτισις δὲ αὐτὴ συσχετίζεται καὶ πρὸς τὴν ἐσχατολογικὴν ἐκείνην ἐν τῇ πίστει πληρότητα καὶ ἐν τῇ ὅλῃ χριστιανικῇ ἐκδηλώσει τελειότητα, τὴν προβαλλομένην προτρεπτικῶς καὶ δεοντολογικῶς ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴν του (4,13) «...μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ».

Ἔτσι θεωρεῖται ὅτι, μὲ τὴν αὐτὴν πάντοτε μέθοδον τῆς διαπιστώσεως συγκλινουσῶν τάσεων εἰς τὴν «πίστιν»*, καὶ ἀναδρομικῶς οὕτως εἰπεῖν ἐφαρμοζομένην, θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ διακρίνεται καὶ βαθύτερα, εἰς τὸ ὅλον τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐγκειμένη, οἰκουμενικὴ «ἐκκίνησις», ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν, καὶ νὰ ἐπιβεβαιώνεται, διὰ τοῦτο, καὶ «δεδομένη» ἤδη, κατὰ βάσιν, εἰς τὴν διηρημένην Ἐκκλησίαν ἐνότης, διήκουσα ὑπολανθανόντως διὰ μέσου ἀκριβῶς τῶν «συγκλινουσῶν τάσεων» εἰς τὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ ἐπιβαλλομένας δὲ πάντοτε συνεχεῖς ἐμβαθύνσεις καὶ περαιτέρω διασαφήσεις πιστεύεται καὶ ἐλπίζεται, ὅτι πρέπει, καὶ ἡμπορεῖ, ἀκολούθως νὰ γίνεταί ὅλον ἐν καὶ περισσότερον συνειδητὴ ἢ διὰ τῶν ὡς ἀνωτέρω «συγκλινουσῶν τάσεων», εἰς τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῶν κατανοουμένων καὶ ἐκτιμωμένων, προδιαγραφομένη καὶ «κατὰ βήματα», ἔστω (ὅπως τὰ σχετικὰ διαδηλώνονται εἰς τὰ πεπραγμένα τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» ἐν Λίμα τὸ 1982, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν γερμανικὴν ἐκδοσίν των, ὡς Beiheft zur Öcumenischen Rundschau 45, φέρουν τὸν τίτλον: Schritte zur sichtbaren Einheit Lima 1982. Sitzung der Kommission für Glauben und Kirchenverfassung. Verlag Otto Lembeck, Frankfurt am Main, 1983),

(*) Μὲ αὐτὴν τὴν σημασίαν, μὲ εἰδικὸν ἐν προκειμένῳ θεολογικὸν νόημα «φορτισθεῖσα», ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὸν ὑπότιτλον τοῦ Κειμένου τῆς Λίμα τὸ σχετικὸν λατινογενὲς ῥῆμα: converge —εἰς τὸν ἀγγλικὸν τύπον—, konvergieren —εἰς τὸν γερμανικὸν— καὶ converger —εἰς τὸν γαλλικὸν—. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀποδίδεται μὲ τὸ «σ υ ρ ρ ε ι ν, σ υ γ κ λ ι ν ε ι ν» καὶ μὲ τὸ δεῦτερον (σ υ γ κ λ ι ν ε ι ν) ἀπεδόθη εἰς τὴν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ γενομένην ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ Κειμένου τῆς Λίμα.—C o n v e r g e r εἰς τὴν γαλλικὴν σημαίνει ἀκριβῶς «τείνειν πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἢ τὸν αὐτὸν σκοπὸν» («tendre vers le même point ou le même but») —. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον φέρει τὸν ἐξῆς τίτλον: Πίστις καὶ Τάξις, Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, ΒΑΠΤΙΣΜΑ-ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ-ΙΕΡΩΣΥΝΗ. Συγκλινούσαι τάσεις εἰς τὴν πίστιν. Γαλλικὸν κείμενον ἐπιμελεῖα τοῦ ἀδελφοῦ Max Thurian. Ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐπιμελεῖα τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Σαμπεζῦ Γενεύης, 1983. (Ἡμεῖς χρησιμοποιοῦμεν καὶ τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν, ἢ ὁποῖα φέρει τὸν ἐξῆς τίτλον: Taufe, Eucharistie und Amt Konvergenzerklärungen der Kommission für Glauben und Kirchenverfassung des Ökumenischen Rates der Kirchen, 5. Auflage 1983).

συντελουμένη πορεία, καὶ πρόοδος, πρὸς τὴν «ὄρατὴν ἐνότητα», διὰ τὴν διακηρυχθῆ βεβαίως τελικῶς ἢ ἐνότῃς αὐτῆ καὶ ὡς πραγματικὴ ἔνωσις, μὲ τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν, ἰδιαίτατα τὴν εὐχαριστιακὴν, ἐπιστεγαζομένην.

Μὲ τὸν κατὰ τὸ παρὸν λοιπὸν ἐφαρμοζόμενον εἰς τὰ τοῦ ΠΣΕ τρόπον «παραθετικῆς» ἐκθέσεως καὶ διαπιστώσεως τῶν «συγκλινουσῶν» εἰς τὰ παρατιθέμενα σημεῖα (πίστεως) «ἀπόψεων» συντεταγμένα τὰ ὑπὸ κρίσιν κείμενα τῆς Λίμα, παρέχουν ταῦτα δυνατότητα νὰ γίνουσι ἀποδεκτὰ ὠρισμένα σημεῖα αὐτῶν. Τὰ σημεῖα αὐτὰ θὰ ἤμποροῦν νὰ θεωροῦνται πλέον ὡς ἡ ἐπιποθουμένη καὶ ἐπιζητουμένη «κοινὴ βάσις» ἐκκινήσεως κατὰ τοὺς ἔτσι ἐλπιδοφόρος διανοιγομένους εἰδικούς ἐνωτικὸς διμερεῖς θεολογικοὺς διαλόγους, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς ὅλον, μὲ ἀντιπροσώπους τῶν συγκροτουσῶν αὐτὴν εἰς τὴν ἀδιάσπαστον ἐνότητά της Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐπιδίδεται σύμφωνα μὲ τὰς εἰδικὰς πρὸς τοῦτο πανορθόδοξους ἀποφάσεις τῶν τελευταίων εἴκοσι πέντε ἐτῶν. Οἱ Διάλογοι αὐτοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας γίνονται μὲ ὅλας τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, κατ' ἀνάλογον τρόπον εἰς αὐτοὺς προσερχομένας, ὅπως ὁμοίως κάμνουν τοῦτο καὶ αἱ ἄλλαι αὐταὶ Ἐκκλησίαι πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις.

Τοιαῦτα σημεῖα «κοινῆς ἐκκινήσεως» καὶ κατὰ τὰ ἀνωτέρω περαιτέρω «συναντήσεως» καὶ «ἀποδοχῆς», ὡς πρὸς τὸ Βάπτισμα τῶρα ἐδῶ συγκεκριμένως, εἶναι τὰ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κειμένου τῆς Λίμα σχετικῶς μὲ αὐτό, μὲ τὸ Βάπτισμα, διαλαμβάνόμενα. Ταῦτα εἶναι, εἰδικώτερον, τὰ εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον λεγόμενα περὶ τῆς προελεύσεως (συστάσεως) τοῦ χριστιανικοῦ βαπτίσματος μὲ θεμελίωσιν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐπιγείου ἔργου τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀπὸ Ναζαρέτ, ἐπὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, ὅπως εὐστόχως γίνεται ἡ διασάφησις εἰς τὸ Κείμενον (I, 1, ἀρχή), μὲ τὴν Ἱδρυσιν λοιπὸν τοῦ Βαπτίσματος ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν Χριστὸν ὡς τὸν Ἀναστάντα Κύριον. Ἐδῶ θὰ ἤμποροῦσαν νὰ εἶχαν συμπληρωθῆ ἀκριβέστερον τὰ περὶ τῆς οὕτω προκυπτούσης «ἰδρύσεως» τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν πάντοτε πίστιν ἥτοι κατὰ τὴν ἀρχέγονον καὶ βασικὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ ἔπρεπε δηλαδὴ νὰ μνημονευθῆ ρητῶς ὅτι ἡ Ἱδρυσις, ἡ σύστασις, τοῦ Βαπτίσματος ἐγένετο ἀπὸ τὸν ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν καὶ μὲ τὸν θάνατόν Του δοξασθέντα «υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου» καὶ μὲ τὴν ἀνάστασίν Του τὴν ὅλην θείαν ἐξουσίαν, εἰδικῶς δὲ μάλιστα ὡς πρὸς τὰ τῆς σωτηρίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐπανακτησάμενον Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, σύμφωνα μὲ τὰ πολλὰ συναφῆ χωρία τῶν κεφαλαίων 7-12 τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου καὶ μὲ τὸ εἰδικώτερον ἐν προκειμένῳ χωρίον Μτθ. 28,18-20. Αὐτὰ ἐκφράζονται πολὺ περιεκτικὰ, καὶ γενικὰ, εἰς τὴν βασικὴν ἀρχικὴν παράγραφον τοῦ κειμένου τῆς Λίμα: «Τὸ βάπτισμα εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ καὶ παρέχεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Ἀποδεκτὰ γίνονται βεβαίως τὰ εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε ἐνότητα τοῦ Κεϊμένου (I,1) ἀναφερόμενα περὶ τῆς μὲ ὅλα τὰ γραπτὰ μνημεῖα Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν Καινὴν Διαθήκην δηλαδὴ («τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων»), ὅπως, διὰ τὸν ἐμφανέστερον ἱστορικὸν χαρακτῆρα τῆς συναφοῦς μαρτυρίας, λέγεται εἰς τὸ Κεϊμενον) καὶ μὲ τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων, μαρτυρουμένης γενικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Βαπτίσματος εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴν ἀρχέγονον ἀποστολικὴν ἐποχὴν.

Ἐπειτα, εὐρίσκομεν ὀρθὴν τὴν διατύπωσιν ὅτι τὸ Βάπτισμα εἶναι τὸ «σημεῖον» νέας ζωῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (II, 2, ἀρχή), ὅτι εἶναι ἡ ἀφετηρία ἐξελιξέως καὶ προόδου εἰς τὴν νέαν ἐν Χριστῷ ζωὴν, ὅπως πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἡ ἐντελῶς πρώτη ἔκφρασις τῆς παραγράφου αὐτῆς, τῆς II,2, περὶ τῆς σημασίας τοῦ βαπτίσματος. Τὸ Βάπτισμα ἐνώνει, πράγματι, τοὺς βαπτισθέντας μὲ τὸν Χριστὸν καὶ μὲ τὸν Λαὸν Αὐτοῦ, ἐν τὰ σ σ ο ν τ ο ὔ τ ο υ ς εἰ ς τὴ ν Ἐ κ κ λ η σ ί α ν, ὅπως ἔπρεπε νὰ εἶναι σαφεστέρα καὶ ἀκριβεστέρα ἡ σχετικὴ ἔκφρασις τοῦ Κεϊμένου εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Κατὰ τὸ Βάπτισμα πρόκειται ὄντως διὰ τὴν «ἐνσωμάτωσιν τοῦ βαπτιζομένου εἰς τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», ὅπως παρεμπιπτόντως, εἰς ἄλλην συνάφειαν (εἰς τὸ «σχόλιον» τοῦ σημείου 21 τῆς ἐνότητος V), τονίζεται τοῦτο.

Διὰ τὴν παρουσίαν τῆς ποικιλίας τῶν παραστάσεων, μὲ τὰς ὁποίας ἡ Καινὴ Διαθήκη ἐκφράζει τὸν πλοῦτον τῶν πνευματικῶν συνεπειῶν τοῦ Βαπτίσματος, τὴν μετάδοσιν τῆς σωτηρίας εἰς τὸν βαπτισθέντα καὶ τὴν πρόδον εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν, τὸ Κεϊμενον μνημονεῖ τὰς σχετικὰς «εἰκόνας» μὲ ἀναφορὰς εἰς τὰ ἀντίστοιχα χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης. (Πρόκειται διὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἐνότητα II,2: Ἡ σημασία τοῦ Βαπτίσματος). Τελικῶς ἀποφαίνεται ἐδῶ τὸ Κεϊμενον ὅτι «καὶ εἰκόνες εἶναι πολλαί, ἀλλὰ ἡ πραγματικότης μία». Ὁρθὸν τοῦτο. Μία εἶναι ἀληθῶς ἡ πραγματικότης περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Βαπτίσματος, φερομένου εἰς οὐσιαστικὴν σχέσιν κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον πρὸς τὸν θάνατον, τὴν ταφὴν καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο εἶναι σύμφωνον καὶ πρὸς τὰ θεμελιώδη συναφῆ χωρία Ρωμ. 6,3-11 καὶ Κολοσ. 2,12, τὰ ἀπὸ ὅλων εἰς τὸν ὡς ἀνωτέρω συσχετισμὸν αὐτῶν κατανοούμενα καὶ ἀποδεκτὰ γινόμενα. Ἡ «μία πραγματικότης» ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ διὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πνεύματος συντελουμένη ἀναγέννησις κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ τούτου τοῦ Κυρίου εἰς τὸ Ἰωάν. 3,3-5. Διὰ τὴν ἐξαγγελίαν λοιπὸν καὶ ἀναπαράστασιν τῆς πραγματικότητος αὐτῆς γίνεται ἀκριβῶς χρῆσις «εἰκόνων» εἰς τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος καὶ δὴ κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τῶν ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην «συμβολικῶν χρήσεων τοῦ ὕδατος». (Αὗται παρουσιάζονται, ὑπενθυμίζομεν ἡμεῖς, πλουσιώτατα εἰς τὰ βιβλικά Ἀναγνώσματα τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τῶν Φώτων). Τὸ ὕδωρ ἔρχεται ἐδῶ εἰς τὸ προσκῆνιον καὶ συνδυάζεται ἀναποσπάστως πλέον καὶ μὲ τὸ

Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, διὰ τὸν λόγον ὅτι τοῦ ὕδατος ἔγινε χρῆσις καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ τὸ ἰδικόν Του βάπτισμα εἰς τὸν Ἰορδάνην. Τοῦτο δὲ τὸ βάπτισμα τοῦ Κυρίου, παρὰ τὸν ἐντελεῶς διάφορον, εἰδικὸν καὶ ἀνεπανάληπτον, σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ, διὰ τὴν προβολὴν Αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου, εἰς τὸ ἀπολυτρωτικὸν καὶ σωτηριῶδες ἔργον Του καὶ διὰ τὴν περὶ Αὐτοῦ, ὡς τοῦ Υἱοῦ, ἀποδομένου εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, μαρτυρίαν τοῦ Πατρὸς καὶ τὴν συνεπιβεβαίωσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀποτελεῖ καὶ τὴν μετάβασιν ἀπὸ τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου εἰς τὸ νέον ἰδικόν Του, τοῦ Κυρίου, βάπτισμα διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ πιστεύσουν εἰς Αὐτὸν καὶ ν' ἀπολαύσουν ἔτσι τοὺς καρποὺς τοῦ ἔργου Του, τὴν λύτρωσιν καὶ τὴν σωτηρίαν. Ἀποτελεῖ λοιπὸν τὸ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου βάπτισμα τοῦ Κυρίου κατὰ μίαν οὐσιώδη πλευράν, καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τελέσεως, ἀφετηρίαν καὶ διὰ τὸ κατόπιν, μετὰ τὴν Ἀνάστασίν Του (ἀλλὰ καὶ προηγουμένως μὲ ὑποδήλωσιν καὶ προδήλωσιν, Ἰωάν. 3,5), ἀπὸ τὸν ἴδιον ἰδρυθὲν καὶ ἐπιταχθὲν βάπτισμα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὅπως εἶχεν ἤδη ἀποκαλυφθῆ Οὗτος εἰς τὸν Ἰορδάνην, εἰς τὸ ὄνομα λοιπὸν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Μτθ. 28,19. Διὰ τὸν ὅλον συσχετισμὸν τοῦ βαπτίσματος τοῦ Κυρίου εἰς τὸν Ἰορδάνην μὲ τὸ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἰδρυθὲν καὶ ἐπιταχθὲν Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος βλέπε Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως 4,9).

Περαιτέρω, εἰς ὅλας τὰς μὲ τὸ βάπτισμα σχετιζόμενας «χρήσεις» τοῦ ὕδατος γίνεται σαφῶς λόγος διὰ πραγματικὴν ἐμβάπτισιν εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐτσι μόνον παραστατικοποιεῖται καὶ ἐκφράζεται πραγματικὰ ὁ μὲ τὸν ὅλον συμβολισμὸν προβαλλόμενος θάνατος τοῦ Χριστοῦ, ὁ βεβαιούμενος καὶ μὲ τὴν εἰς τὸν τάφον κατάθεσιν καὶ τριήμερον, μέχρι τῆς ἀναστάσεως, ἐκεῖ παραμονὴν τοῦ ἀχράντου σώματος. Ὅλα αὐτὰ παρουσιάζονται καλῶς εἰς τὴν ἐνότητα Α', «Συμμετοχὴ εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ» (II,3), τοῦ Κειμένου. «Διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐμβαπτίζονται οἱ χριστιανοὶ εἰς τὸν ἀπολυτρωτικὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ», λέγεται εἰς τὴν παράγραφον αὐτήν. Ἐτσι γίνεται σαφές ὅτι σχετικῶς μὲ τὸ βάπτισμα πρόκειται περὶ ἀληθείας πίστεως καὶ ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐν συναρτήσει δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένος καὶ ὁ τρόπος τελέσεως. Πρόκειται λοιπὸν περὶ τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, τοῦ συνδεομένου, ὡς πρὸς τὴν σημασίαν του, μὲ τὴν, κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ διὰ γενικὴν ὅλων τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπενέργειαν τῶν λυτρωτικῶν καὶ σωτηριωδῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τὸν βαπτιζόμενον, ὡς πρὸς τὴν μορφήν του δὲ ἀναγκαίως καὶ πραγματικῶς συντελουμένου μὲ τὸ ὑλικόν, αἰσθητόν, στοιχεῖον τοῦ ὕδατος καὶ μὲ τὸν εἰς αὐτὸ ἐμβαπτισμὸν αὐτοῦ, τοῦ β α π τ ι ζ ο μ ἔ ν ο υ, καὶ δὴ μὲ τὸν τρισσὸν ἀκριβῶς ἐμβαπτισμὸν αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ μὲ τὴν συνεχφώνησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Ἐδῶ, καθὼς καὶ εἰς τὰ ὅσα θὰ ἐπακολουθήσουν σχετικῶς μὲ τὸ χρῖσμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἐπίσης τὸ περὶ τοῦ Βαπτίσματος Κείμενον τῆς Λίμα (IV, 14), πρέπει νὰ λαμβάνεται πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὁ καὶ ἀπὸ τὴν Καινὴν Διαθήκην παρουσιαζόμενος ἀδιάσπαστος σύνδεσμος καὶ συνδυασμὸς τῆς διὰ τῶν Μυστηρίων γενικῶς, διὰ πάντων τῶν Μυστηρίων εἰς τὴν ἰδιαίτεράν τοῦ καθενὸς ἀπὸ αὐτὰ ἀποστολὴν καὶ ἐνέργειαν, χορηγουμένης χάριτος, τῆς ἀπολυτρωτικῆς καὶ σωτηριώδους θείας ἐν Χριστῷ δωρεᾶς καὶ ἐνεργείας, μὲ βασιικά, θεμελιώδη, ἀναντικατάστατα εἰς τὴν ἐκφραστικότητά των καὶ ἀρχετυπικά εἰς τὸν ρεαλισμὸν των, ὑλικά στοιχεῖα ἢ αἰσθητὰ γενικώτερον σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἀπέβησαν καὶ τὰ συγκαθοριστικά τῆς τελέσεως ἐκάστου Μυστηρίου ἐξωτερικὰ μέσα. Ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς εἶναι ἀναγκαῖος διὰ τὸν ἄνθρωπον λόγῳ τῆς συνθέτου, τῆς ψυχοσωματικῆς, κατασκευῆς αὐτοῦ: «εἰ μὲν ἀσώματος ἦς, γυμνὰ ἂν αὐτὰ σοι τὰ ἀσώματα παρέδωκε δῶρα· ἐπεὶ δὲ σώματι συμπλέκεται ἡ ψυχὴ, ἐν αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ σοι παραδίδωσι» (Ἰωάννης Χρυσόστομος, εἰς Mtθ. Ὁμιλ. 82,4, Migne PG 58,74).

Εἰς τὸ σημεῖον Β («Μετάνοια, σιγγνώμη, καθαρισμὸς», II,4) τοῦ Κειμένου λέγεται, ὀρθῶς, ὅτι τὸ «βάπτισμα, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τοὺς χριστιανοὺς μετόχους τοῦ μυστηρίου τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐμπερικλείει ἐξομολόγησιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ μεταστροφὴν τῆς καρδίας» (κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον), μετάνοιαν λοιπόν.

Ἀπὸ τὴν ὅλην αὐτὴν συνάρτησιν τῶν μὲ τὸ βάπτισμα συνδεομένων προϋποθέσεων καὶ ἐπακολουθῶν ἡμποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν αἱ ἐξῆς περαιτέρω συνέπειαι: Ὅταν μετὰ τὸ βάπτισμα ἐπέρχεται πτώσις εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀποκλείεται ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν μὲ «νέον βάπτισμα». Ἡ ἐπιστροφή ἔχει συντελεσθῆ μὲ τὴν ἀρχικὴν βασικὴν ἐκείνην μετάνοιαν, μὲ τὴν ὁποῖαν προσῆλθεν ὁ πιστός, εἴτε ἀμέσως, ὡς ἐνήλιξ καὶ χρηματίσας καὶ κατηχούμενος, εἴτε ἐμμέσως, ὡς νήπιον, διὰ τοῦ χριστιανικοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ τοῦ εὐρυτέρου ἐκκλησιαστικοῦ περιβάλλοντός του, τὸ ὁποῖον ἐκτρέφει καὶ θάλπει καὶ αὐτὸν κατὰ πάντα (πρβλ. Ἐφεσ. 5,29), εἰς τὸ ὀριστικὰ καταργοῦν «τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας» ἐν βάπτισμα, εἰς τὸ μὴ ἐπαναλαμβανόμενον λοιπὸν Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος. (Πρβλ. Ρωμ. 6,6· Ἐβρ. 6,4-6). Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὁ Θεός, θέλων πάντοτε νὰ διατηρῇ ἐνεργὸν τὸ ἔργον τοῦ Υἱοῦ Του διὰ τὸν μὲ τὸ βάπτισμα γενόμενον μέτοχον τοῦ ἔργου τούτου χριστιανόν, δίδει εἰς αὐτόν, περιπίπτοντα εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐμποδιζόμενον ἔτσι νὰ προσέλθῃ καὶ εἰς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν, εἰς τὸ Μυστήριον δηλαδὴ τὸ συμπληρῶνον καὶ ὀλοκληρῶνον τὸ Βάπτισμα ὡς πρὸς τὸν παρεχόμενον εἰς τὸν πιστὸν ἁγιασμὸν, τὰς νέας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν δυνατότητας. Αἱ δυνατότητες αὗται συνίστανται ἀκριβῶς εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, ὡς συναπτομένης τόσον μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος καὶ ἀποτελούσης ἀναπόσπαστον μέρος, προϋπόθεσιν, αὐτοῦ, ὅσον καὶ μὲ τὸ Μυστήριον τῆς

Θείας Εὐχαριστίας, τῆς προαγωγῆς τὸν ἀγιασμὸν καὶ τὴν τελείωσιν τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, κατόπιν συνεχοῦς ἀγῶνος τοῦ πιστοῦ ἐναντίον τῆς τὴν προαγωγὴν αὐτὴν ἐμποδιζούσης ἐμπλοκῆς καὶ περιπλοκῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀμαρτίαν.

Εἰς τὴν ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου ὑπόμνησιν καὶ τῶν σημείων τούτων περὶ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, ὡς μέσου τὸ ὁποῖον ἐπαναζωογονεῖ τὸ Βάπτισμα καὶ διευκολύνει ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν εἰς τοῦτον, τὸν ἄνθρωπον, ἐμπλεκόμενον εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ἐπενεργεῖαν τοῦ κατ' ἐξοχὴν μυστηρίου χορηγήσεως τῆς θείας ζωῆς, ἦτοι τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, δίδουν εὐπρόσδεκτον ἀφορμὴν τὰ εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ Κειμένου II,4 λεγόμενα («μετάνοια, ἄφεσις, καθαρισμός»).

Τὴν αὐτὴν εὐπρόσδεκτον ἀφορμὴν διὰ τὴν ὑπόμνησιν τῶν περὶ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, ὡς ἀναγκαίου μέσου —Μυστηρίου— διαρκεστέρας χρήσεως καὶ μονιμωτέρας συναφοῦς ἐνεργείας εἰς τὴν ζωὴν τοῦ βεβαπτισμένου πιστοῦ, δίδει καὶ ἡ ἐνότης III τοῦ Κειμένου, «Τὸ βάπτισμα καὶ ἡ πίστις». Πρόκειται συγκεκριμένως εἰς τὴν ἐνότητα αὐτὴν διὰ τὰ πολὺ ἀξιόλογα καὶ κεντρικά, ὅπως θὰ ἤμποροῦσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν διὰ τὴν συμβολὴν των εἰς τὴν κατανόησιν καὶ τὴν προβολὴν τῆς ἀξίας τοῦ ἐνὸς βαπτίσματος, τρία σημεία: 8 (Τὸ βάπτισμα εἶναι συγχρόνως δῶρον τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη μας ἀπάντησις εἰς τὸ δῶρον τοῦτο...), 9 (Τὸ βάπτισμα σχετίζεται ὄχι μόνον πρὸς μίαν στιγμιαίαν ἐμπειρίαν, ἀλλὰ πρόκειται κατ' αὐτὸ διὰ τὴν διὰ βίου ἐν Χριστῷ αὐξήσιν...), 10 (Αὐξάνοντες οἱ βεβαπτισμένοι πιστοὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν ζωὴν τῆς πίστεως, δίδουν οὗτοι μαρτυρίαν περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης δύναται ν' ἀνανεῶνεται καὶ νὰ ἀπελευθερώνεται... Ὁμοίως ἀναγνwrίζουσι οὗτοι ὅτι τὸ βάπτισμα εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ συνεπάγεται ἠθικὰς ὑποχρεώσεις, αἱ ὁποῖαι καλοῦν ὄχι μόνον εἰς προσωπικὸν ἀγιασμὸν, ἀλλὰ δίδουν εἰς τοὺς χριστιανούς τὰ κίνητρα νὰ καταβάλλουν προσπαθείας διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς).

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μνημονεύονται, λίαν προσφυῶς, τὰ ὄντως παρακινήτικα διὰ μετάνοιαν, διὰ συνεχῆ ἀπόκρουσιν τῆς πάντοτε καὶ τὸν βεβαπτισμένον πιστὸν εἰς τὴν φθορὰν ἐμπλεκούσης ἀμαρτίας, καὶ ἐνθαρρυντικὰ διὰ τὴν καταβολὴν προσπαθειῶν ἐκ μέρους τούτου πρὸς συνεχῆ ἀνακαινίσιν του εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς χωρὶα τῆς Καινῆς Διαθήκης: Ρωμ. 8,9 ἐξ. (κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον· Ρωμ. 6,9 ἐξ., κατὰ τὸ ἑλληνικόν), Γαλ. 3,26-28 (μὲ τὸ ἰδιαιτέρως πλούσιον χριστιανικὸν οἰκουμενικὸν νόημα, τὸ ἐμπερικλειόμενον εἰς τὸ χωρίον τοῦτο περὶ παντελοῦς, μὲ τὸ βάπτισμα, ἄρσεως τῶν κατὰ κόσμον καὶ κατ' ἄνθρωπον διακρίσεων) καὶ Α' Πέτρ. 2,21-4,6.*

* Ἀνάλογα νοήματα ἐμπερικλείονται καὶ εἰς τὸ «περὶ τῆς πίστεως καὶ τοῦ βαπτίσματος» 9ον Κεφάλαιον τοῦ Δ' Βιβλίου τοῦ ἔργου τοῦ ἱεροῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Migne PG 94, 1121C.

Βεβαίως δὲν θὰ ἀπαιτοῦσε κανεὶς νὰ εἶχαν περιληφθῆ ἔκτενῶς τὰ περὶ Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως ὡς Μυστηρίου εἰς τὸ παρὸν περὶ τοῦ Βαπτίσματος Κείμενον τῆς Λίμα. Θὰ ἤμποροῦσεν ὁμοίως ἀνετα νὰ προστεθῆ κάτι σχετικὸν εἰς τὸ «σχόλιον», εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου μέρους του, τοῦ σημείου Π, 14. Ἐκεῖ ἐκφράζεται ἡ ὀρθὴ σκέψις ὅτι τὸ βάπτισμα πρέπει νὰ ἐπιβεβαιώ- νεται διαρκῶς εἰς τὴν δυναμικότητά του, νὰ γίνεται δηλαδὴ ἀναζωπύρῃσις τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, μὲ τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαριθμούμενα μέσα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει βεβαίως ἡ Θεία Εὐχαριστία. Εἰς τὰ ὡς παρα- δείγματα ἐν συνεχείᾳ διδόμενα ἐκεῖ ἄλλα μέσα ἀναζωπυρήσεως τοῦ βαπτί- σματος θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε μνημονευθῆ καὶ ἡ ἀνάγκη προσελεύσεως εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως, ἐν συνδυασμῷ ἀκριβῶς πρὸς τὴν ἐκεῖ γινομένην ὑπόδειξιν περὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὡς τῆς κυρίας ἐν προκειμένῳ μορφῆς «ἀναζωπυρήσεως». Μὲ τὴν Μετανοίαν καὶ Ἐξομολό- γησιν, ὡς Μυστήριον συσταθὲν ἀπὸ τὸν αὐτὸν Ἀναστάντα Κύριον, διὰ τοῦ ἐφο- διασμοῦ ἐκ μέρους Του μὲ τὴν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένην ἐξουσίαν τῶν Ἀποστόλων, ἐπομένως δὲ καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπισκόπων (Ἰωάν. 20, 21-23. Πρβλ. καὶ Λουκ. 24, 47-49), ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀνάλογον περίπτωσιν τῆς διὰ τὸ βάπτισμα ἀποστολῆς καὶ ἐπιτα- γῆς (Μτθ. 28, 18-20. Πρβλ. καὶ Μάρκ. 16, 15-16), μὲ τὸ Μυστήριον λοιπὸν τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως γίνεται ἐπαναφορὰ τοῦ βεβαπτισμένου εἰς τὴν εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα κατάστασιν. Συνίσταται δὲ ἡ κατάστασις αὕτη εἰς τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος, ὡς διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνά- στασιν τοῦ Χριστοῦ, κατ' ἀρχὴν ὑπέρβαοιν καὶ ἀποδυνάμωσιν ἔτσι τῆς ἀμαρ- τίας καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, ἥτοι τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου, τῶν προσ- διοριζομένων ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἀμαρτίαν. Ἡ τελευταία αὕτη ἐξαλεί- φεται ἀκριβῶς μὲ τὸ βάπτισμα ὡς πρὸς τὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀνωτέρω ἀν- επανόρθωτα ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ἡ ἐλευθερία διὰ τὴν μὲ τὸν Θεὸν κοινω- νίαν, καὶ διὰ τὴν κατὰ τὸ ἅγιον θέλημα Αὐτοῦ ἀνάπτυξιν καὶ τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀποκαθίσταται εἰς τὸν ἀρχέγονον, τὸν πρὸ τῆς πτώ- σεως, δυναμισμὸν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ δυνατότης τῆς ἐκ νέου ἢ καὶ τῆς συνεχοῦς ἀποκλίσεως ἀπὸ τὴν γραμμὴν αὐτὴν πορείας τοῦ βεβαπτισμένου παραμένει. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἠμπορεῖ καὶ ὁ ἡγαπημένος τοῦ Κυρίου μαθητῆς Ἰωάννης νὰ διακηρύττῃ ὅτι, «ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἀμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Α' Ἰωάν. 1, 8) καὶ νὰ διακηρύττῃ (μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν διαβεβαίωσιν του ὅτι, ὅταν «περιπατῶμεν ἐν τῷ φωτί», ὡς βεβαπτισμένοι, «τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ — τοῦ Θεοῦ— κα- θαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας», αὐτόθι, 7) ὅτι, «ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας καὶ κα- θαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας» (αὐτόθι 9, πρβλ. καὶ 10). Ὅλα αὐτὰ ἀνα- φέρονται καταφανέστατα εἰς τὴν μετὰ τὸ βάπτισμα κατάστασιν τῶν πιστῶν.

Ἡ ὄλη ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν προκύψασα διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀνεπανόρθωτος καθ' ἑαυτὴν καὶ ἐξ ἑαυτῆς κατάστασις κατακρίσεως καὶ καταδίκης, ἔχθρας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀντιστρατεύσεως πρὸς τὸ θέλημά Του, φθορᾶς ἐπομένως ἔτσι καὶ θανάτου, αἴρεται παντελῶς μὲ τὸ ὄλον ἔργον τῆς ἀπὸ ἀγάπην, ἀπὸ δικαιοσύνην δηλαδή μαζὺ καὶ χάριν, προσφορᾶς καὶ θυσίας τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. (Πρβλ. Ἰωάν. 3,16-18· Α' Ἰωάν. 4,9-10· Ρωμ. 5,8· 8,32). Ἡ δὲ οὕτω προκύπτουσα ριζικὴ κατ' ἀρχὴν ἀποκατάστασις τῆς πρὸς τὸν Θεὸν σχέσεως τῶν ἀνθρώπων, πιστευόντων καὶ ἀπολαμβανόντων μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τὴν ἐκ μέρους Του συντελουμένην δικαιοσύνην των καὶ τὴν πρὸς Αὐτὸν —καὶ πρὸς ἀλλήλους— εἰρήνευσίν των (Ρωμ. 4,25· 5,1-11) ἐνεργοποιεῖται διὰ τοὺς πιστοὺς μὲ τὸ σύνολον τῶν ἱερῶν Μυστηρίων.

Τὰ Μυστήρια, ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ Χρῆσμα καὶ μὲ συμπληρωματικὸν ἐν προκειμένῳ μέσον τὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως, διοχετεύουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοὺς καρποὺς τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ προσφέρουν αὐτούς, μὲ τὴν πρὸς τοῦτο εἰδικὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὸν καθέκαστον πιστὸν πρὸς οἰκείωσιν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν τελείωσιν ὄλων εἰς τὴν νέαν ἐν Χριστῷ ὑπαρξιν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν. Ἡ ὄλη ἐν Χριστῷ ἀναγεννητικὴ αὐτὴ διαδικασία (πρβλ. Ἰωάν. 3,3 ἐξ.) συντελεῖται κατὰ τρόπον ὄλως ἀντίστροφον καὶ πρὸς τελείως ἀντίθετον κατεύθυνσιν καὶ ἐξέλιξιν ἀπὸ τὰ ὅσα ἐπισυνέβησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον συναφῶς μὲ τὴν ἀπὸ τὸν πεσόντα πρῶτον Ἀδὰμ προέλευσίν του, μὲ τὴν ἀπὸ τὴν πτώσιν τούτου προκύψασαν κατάστασιν ἁμαρτίας, ἔχθρας δηλαδή καὶ ἀντιστρατεύσεως πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὴν διὰ τοῦ Νόμου συνειδητὴν γενομένην ἁμαρτίαν, τὰ ὅποια, ὄλα, ὠδήγησαν εἰς τὸν θάνατον πάντας τοὺς ἀνθρώπους (πρβλ. Ρωμ. 5,12-21).

Δι' ὄλους τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἔπρεπε, νομιζόμεν, νὰ εἶχε προηγηθῆ μία γενικὴ περὶ τῶν Μυστηρίων οἰκουμενικὴ ἀναζήτησις, συζήτησις καὶ ἐκθεσις τῶν συναφῶν πορισμάτων κατὰ τὸν τρόπον, ἔστω, μὲ τὸν ὅποιον παρουσιάζονται εἰς τὸ παρὸν Κείμενον τῆς Λίμα τὰ πορίσματα τῆς ὄλης μακρᾶς, ἐμβριθοῦς καὶ διαφωτιστικῆς ὄντως εἰς πολλὰ μελέτης τοῦ ζητήματος περὶ τῶν τριῶν Μυστηρίων —Βάπτισμα, Εὐχαριστία, Ἱερωσύνη—, ἂν καὶ πρέπει ἐδῶ νὰ ἐπισημειωθῆ ὅτι εἰς τὸ ἐν λόγῳ κείμενον ἀποφεύγεται συστηματικῶς καὶ διὰ τὰ τρία αὐτὰ ὁ χαρακτηρισμὸς των ὡς Μυστηρίων, ὡς Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας.

Μὲ τὴν ὀργανικὴν μεταξὺ των σύνδεσιν καὶ μὲ τὸν οὕτως ἀναδεικνυόμενον ὄλον συσχετισμὸν αὐτῶν πρὸς τὸν ὑπηρετούμενον σκοπὸν, ἦτοι τὴν ἀπὸ τὸν καθένα βεβαπτισμένον πιστὸν βεβαίωσιν καὶ ἀσφαλῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν οἰκείωσιν τῆς σωτηρίας καὶ τὴν μονιμοποίησιν εἰς αὐτόν, διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, συντελοῦν τὰ Μυστήρια εἰς τὴν καθ' ὄλην τὴν ἔκτασιν, τὴν ποσοτικὴν καὶ τὴν ποιοτικὴν, ἔνταξιν εἰς τὸ Σῶμα Χριστοῦ.

Διὰ τὴν «ένσωμάτωσιν» αὐτὴν κάμνει λόγον, σχετικῶς μὲ τὸ Βάπτισμα, ὡς τὴν ἀφετηρίαν διὰ τὴν ὅλην ὡς ἀνωτέρω ἐξέλιξιν, κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικὸν τὸ σημεῖον Π,6 τοῦ περὶ Βαπτίσματος Κειμένου τῆς Λίμα.

Ἄλλὰ πρὶν ἔλθωμεν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν, σχολιάσωμεν καὶ ἐξάρωμεν τὸ προηγούμενον σημεῖον τῆς αὐτῆς ἐνότητος —τὸ Π,5—, εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται λόγος περὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τὸ σημεῖον τοῦτο γίνεται κατὰ πάντα ἀποδεκτὸν ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον πλευράν, ἀφοῦ μὲ αὐτὸ παρουσιάζεται τώρα εἰς τὸ Κείμενον ἢ μὲ τὸ Βάπτισμα Χριστοῦ ἄμεσα, ὀργανικὰ καὶ ἀναπόσπαστα συνδεομένη ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τὴν οἰκείωσιν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν καρποφορίαν εἰς αὐτὸν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

Ἄλλὰ μὲ τὰ ὅσα εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ συνοπτικῶς διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὡς μὲ τὸ Βάπτισμα συνδεόμενον ἀποφασιστικὸν παράγοντα συντελέσεως τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, λέγονται, παρουσιάζεται, εἰς τὴν πραγματικότητα, ἤδη τὸ Μυστήριον τοῦ Χρίσματος. Διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο γίνεται λόγος καὶ εἰς ἄλλην συνάφειαν τοῦ Κειμένου, εἰς τὸ σημεῖον IV,14, καὶ εἰς τὸ ἐκεῖ ἀκολουθοῦν «σχόλιον».

Ἄν μὲ τὰ εἰς Ρωμ. 6,3-11, κυρίως, στηρίζεται ἡ κατανόησις καὶ ἡ παρουσιάσις τοῦ Βαπτίσματος ὡς Μυστηρίου συνδεομένου μὲ τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὰ πολλά, πλοῦσια καὶ διαφωτιστικὰ χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἐπενεργοῦντος τὴν ὡς καρπὸν τοῦ Βαπτίσματος ὀρθῶς προβαλλομένην «δωρεάν τοῦ Πνεύματος» (σύμφωνα μὲ τὸ προμνημονευθὲν σημεῖον Π,5 τοῦ Κειμένου ἡμῶν —τῆς Λίμα—), στηρίζεται ἀκριβῶς, καθ' ἡμᾶς, ἡ σαφὴς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἀποστολικῆς ἤδη ἐποχῆς ὑπαρξίς τοῦ Χρίσματος ὡς ἰδιαιτέρου Μυστηρίου χορηγήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μετὰ τὸ εἰς Χριστὸν Βάπτισμα (Πράξ. 8,14-17· 19,5-6).

Βεβαίως ἡ «συμμετοχὴ εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀδιασπᾶστος ἠνωμένη πρὸς τὴν λῆψιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», ὅπως λέγεται καὶ εἰς τὸ Κείμενον ἡμῶν, εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ σημείου IV,14 εἰς αὐτό. Ἄλλὰ ἡ εὐθὺς ἐκεῖ ἀκολουθοῦσα ἔκφρασις, ὅτι τὸ «Βάπτισμα ὑπὸ τὴν πλήρη καὶ τελείαν σημασίαν αὐτοῦ σημαίνει καὶ ἐπενεργεῖ ἀμφοτέρα» (τόσον, δηλαδὴ, τὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅσον καὶ τὴν λῆψιν τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ ὁποῖα βεβαίως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀλληλουχίαν των εἶναι μετὰξὺ των ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένα) δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου.

Διὰ τὴν σωτηριολογικὴν οἰκείωσιν τῶν ὡς ἀνωτέρω εἰς ἐσωτερικὴν ἀλληλουχίαν εὐρισκομένων ἀγαθῶν —τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν θάνατον καὶ

τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς λήψεως τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος— ἐπενεργοῦν δύο διακρινόμενα, εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν των, ἀπ' ἀλλήλων Μυστήρια, τὸ τοῦ Βαπτίσματος καὶ τὸ τοῦ Χρίσματος. Ἔτσι δὲν πρόκειται ἀπλῶς περὶ διαφορετικῶν ἀντιλήψεων ὡς πρὸς τὸ μὲ τί ἐκφράζεται τὸ σημεῖον τῆς δωρεᾶς, ὅπως αἱ «διαφοραὶ» αὐταὶ ἀναφέρονται ἀκολούθως εἰς τὸ αὐτὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἰδίου σημείου IV,14 τοῦ Κειμένου. Εἰς τὴν πραγματικότητα πρόκειται περὶ τοῦ ἀποφασιστικῆς σημασίας, διὰ τὴν προβολὴν καὶ τῆς ἀγιοπνευματικῆς διαστάσεως τῆς σωτηρίας, ζητήματος, ἂν ἀναγνωρίζεται τὸ Χρῆσμα ὡς ἰδιαιτερον, καθ' ἑαυτὸ εἰς τὴν σύνδεσίν του μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν τέλεσίν του, Μυστήριον, ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου τελέσεώς του εἰς τοὺς πιστοὺς, εἰς τοὺς βεβαπτισμένους. Εἶναι δέ, ὡς γνωστὸν, ὁ τρόπος αὐτὸς διπλοῦς: 1) ἄμεσος ἐπίθεσις τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων (ἢ τῶν ἐπισκόπων, κατόπιν) ἐπὶ τὸν βαπτισθέντα, εὐθὺς μετὰ τὸ Βάπτισμα· ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι καὶ ἡ ἀρχαιότερα ἢ τοῦτ' αὐτὸ ἡ ἀρχέγονος ἀποστολικὴ μορφή τῆς τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τούτου· 2) χρῆσις τοῦ βαπτισθέντος μὲ «μῦρον», εὐώδη οὐσίαν ἐλαίου καὶ λοιπῶν συναφῶν μιγμάτων, καθηγιασμένην διὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἐπισκόπου —ἐμμεσος ἐπίθεσις τῶν χειρῶν—. Ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι βραδυτέρα μορφή τῆς τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τοῦ Χρίσματος ἐπὶ τοὺς βαπτισθέντας, ὑπαγορευθεῖσα ἀπὸ ἀνάγκην, ἕνεκα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν ἐπισκόπων νὰ ἐξυπηρετήσουν προσωπικῶς ὅλους τοὺς βαπτιζομένους. Ἄλλ' οὐχ ἤττον ἡ «χρῆσις» εἶναι ἐξ Ἰσου καὶ ἀρχέγονος καινοδιαθηκικὸς τρόπος ἐκφράσεως τῶν σωτηριολογικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους (Β' Κορινθ. 1,21 ἐξ· Α' Ἰωάν. 2,20· 27). Ἐπίσης ἡ «χρῆσις» εἶναι καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς βασικοὺς τρόπους δηλοποιήσεως τοῦ συσχετισμοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ τὴν θείαν ἐνανθρώπησιν κατὰ μίαν πλευρὰν ἐπενεργῆσαν Ἅγιον Πνεῦμα. Τὸ γεγονός τοῦτο δίδει ἄλλωστε καὶ τὴν κυρίαν ἢ ἐπίσημον προσονομασίαν εἰς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν Λόγον: Χριστὸς (πρβλ. Λουκ. 4,18· Πράξ. 4,27· 10,38· Ἐβρ. 1,9).

Ἄν δὲν ἀναγνωρίζεται ὡς ἰδιαιτερον Μυστήριον τὸ Χρῆσμα, τότε συγχωνεύεται ἢ μὲ αὐτὸ σημασινομένη καὶ ἐκδηλουμένη ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὸ Βάπτισμα, ὅσον δὲ καὶ ἂν τονίζεται ἡ συμπερίληψις τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς καρποὺς καὶ τὰς ἀκολουθίας τοῦ Βαπτίσματος, εἰς τὴν πραγματικότητα ἀπαλείφεται μὲ τὴν «συγχώνευσιν», ἡ ἰδιαιτέρα διάστασις σωτηριολογικῆς ἀγιαστικῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν γενικώτερον. Τοῦτο γίνεται σαφέστατον ἀπὸ τὰ κατ' ἐξοχὴν προσδιοριστικὰ τῆς ἰδιαιτερότητος τοῦ Μυστηρίου τοῦ Χρίσματος, ὡς διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων, μετὰ προσευχὴν, παροχῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς βεβαπτισμένους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ χωρὶα Πράξ. 8, 14-17 καὶ Πράξ. 19,5-6.

Δι' ὅλα αὐτά, τὸ «σχόλιον» εἰς τὸ σημεῖον IV, 14α τοῦ Κειμένου πρέπει νὰ διορθωθῇ· διότι δὲν πρόκειται ἐδῶ περὶ «ῥιζομένων παραδόσεων», εἰς τὰς ὁποίας «δίδεται ἡ ἐξήγησις» ποῦ παρατίθεται ἐκεῖ, ὀρθῶς, περὶ τῆς διακρίσεως τοῦ Βαπτίσματος ἀπὸ τὸ Χρῖσμα. Πρόκειται πολλῶ μᾶλλον περὶ τῆς μιᾶς καὶ μόνης γνωστῆς ἀποστολικῆς πράξεως, ἡ ὁποία διακρίνει μεταξὺ Βαπτίσματος καὶ Χρίσματος δύο τινά. Αὐτὴν τὴν πράξιν πρέπει ν' ἀκολουθῇ καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα σημεία περὶ τοῦ Βαπτίσματος, περὶ τῶν καρπῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν σημείων διαδηλώσεως τῶν καρπῶν τούτων, ἦτοι τῆς λυτρωτικῆς καὶ σωτηριώδους οικειώσεως τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὰ βασικὰ λοιπὸν καὶ οὐσιώδη, ἢ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν πιστῶς ἀκολουθοῦσα Ἐκκλησία, ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἀκριβῶς μὲ τὸ «ἐν βάπτισμα» ἐκδηλώνει τὴν «μίαν πίστιν» καὶ ὁμολογεῖ τὸν «ἓνα Κύριον» (Ἐφεσ. 4,4-6).

Τὴν ἀνάγκην νὰ πραγματοποιηθῆται ἡ «ἐνότης τοῦ βαπτίσματος» («ἡ βαπτιστήριος ἐνότης», ὅπως ἔχει εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις —βλ. ἐδῶ προηγουμένως, σελ. 780, σημείωσ.— τοῦ Κειμένου τῆς Λίμα, σελ. 20) ἐν τῇ Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ νὰ δίδεται ἔτσι «γνησίᾳ χριστιανικῇ μαρτυρίᾳ διὰ τὴν θεραπεύουσαν καὶ συμφιλιώνουσαν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ», ὑποδηλώνει τὸ περὶ τοῦ Βαπτίσματος Κείμενον εἰς τὸ τέλος τοῦ σημείου II,6, εἰς τὸ ὁποῖον σημεῖον γίνεται λόγος διὰ τὴν μὲ τὸ Βάπτισμα «ἐνσωμάτωσιν», —«διάρθρωσιν», Eingliederung, κατὰ τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς κυρίως ἀκολουθοῦμεν— εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ἡ ὑποδήλωσις αὕτη γίνεται κατὰ τρόπον, θὰ ἔλεγε κανεὶς, ἀόριστον καὶ ὑποθετικόν. Ἡ ἐν προκειμένῳ ἔκφρασις τοῦ γερμανικοῦ κειμένου ἔχει ὡς ἐξῆς: «Wenn die Einheit der Taufe in einer, heiligen, katholischen und apostolischen Kirche realisiert wird, kann ein echtes christliches Zeugnis abgelegt werden für die heilende und versöhnende Liebe Gottes». Τὸ ἀντίστοιχον σημεῖον τοῦ Κειμένου εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν ἑλληνικὴν ἔκδοσιν ἔχει ὡς ἐξῆς: «Μόνον ὅταν ἡ βαπτιστήριος ἐνότης πραγματοποιηθῇ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ —Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ— μόνον τότε εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ αὐθεντικὴ χριστιανικὴ μαρτυρία εἰς (sic) τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, τὴν θεραπεύουσαν καὶ συμφιλιούσαν».

Προφανῶς τὰ δύο κείμενα διαφέρουν ἐδῶ (ὅπως καὶ εἰς ἄλλα τινά) καὶ ἄλλως καὶ κυρίως εἰς τὸν τρόπον εἰσαγωγῆς τῆς προτάσεως: «Wenn...» ἢ «Μόνον ὅταν... μόνον τότε...». Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον βάζει ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ «ὅταν» ἓνα «μόνον» («μόνον ὅταν»), ἐνῶ τὸ γερμανικὸν κείμενον ἀρχίζει μὲ ἓνα ἀπλὸ «wenn» («ὅταν» ἢ «ἐάν»). Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον βάζει καὶ ἓνα δεύτερον «μόνον» ἢ ἀκριβέστερα ἓνα ἀνύπαρκτον εἰς τὸ γερμανικὸν κείμενον «μόνον τότε». Τοῦτο γίνεται εἰς τὸ ἑλληνικὸν κείμενον, ὅπως φαίνεται, διὰ νὰ

παρουσιασθῆ τὸ πᾶγμα (ἡ πραγματοποίησις τῆς βαπτιστηρίου ἐνότητος) ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον καὶ τὸ ὀριστικώτερον καὶ ἀποφευχθῆ ἔτσι ἡ ἀοριστία, καθ' ἡμᾶς (I. K.), τοῦ γερμανικοῦ κειμένου, ἡ ἀπὸ τὸ ἀπλό ἐκεῖνο «wenn» τῆς ἐν προκειμένῳ ἀρχικῆς προτάσεως προκύπτουσα. (Ἄτυχῶς δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸ γαλλικὸν κείμενον, τοῦ ὁποίου μετάφρασιν ἀποτελεῖ ἡ ἑλληνικὴ ἔκδοσις τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Σαμπεζύ, διὰ νὰ ἡμποροῦμε νὰ ἀποφανθοῦμε πλήρως περὶ τοῦ ποῖον ἀπὸ τὰ δύο κείμενα, τὸ γαλλικὸν ἢ τὸ γερμανικόν, εἶναι τὸ πραγματικὰ ἀκριβές.)

Μόνον λοιπὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως καὶ τῆς ἱστορικῆς τῆς ἐμφανίσεως, τῆς μὲ τὸ οἰκουμενικὸν Σύμβολον τῆς Πίστεως ἀείποτε ἐναντίον τῶν αἰρέσεων ὑποδηλουμένης, πρέπει νὰ πραγματοποιηθῆ τὸ «ἐν βάπτισμα». Ἔτσι ἐκδηλώνεται ἡ ἐνότης τοῦ βαπτίσματος», «ἡ βαπτιστήριος ἐνότης», ἡ ὁποία ἐκφράζει, μὲ τὸν ἰδικὸν τῆς συγκεκριμένον τρόπον, τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς πρὸς τὴν καθολικὴν σωτηριολογικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν, τὴν μοναδικότητα λοιπὸν καὶ τὴν ἀποκλειστικότητα τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ὄλον ἔργον αὐτῆς, ἐν συναρτήσει ἀκριβῶς πρὸς τὸν «ἐνα Κύριον» καὶ τὴν «μίαν πίστιν», πρὸς τὰ βασικὰ δηλαδὴ καὶ οὐσιώδη αὐτὰ γνωρίσματα τῆς ἐνότητος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ (Ἐφεσ. 4,4-6).

Ἄλλὰ ἡ Μία ὡς ἀνωτέρω Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ὑφίσταται βεβαίως ἀείποτε, ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν ἐν συνεχείᾳ, ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ, παντοῦ καὶ εἰς κάθε μέρος, καὶ προβάλλει ἡ Ἐκκλησία αὐτή, συγκεκριμένα καὶ ὄχι ἀόριστα ἐκλαμβανομένη, καθολικὰ καὶ οἰκουμενικά, μὲ τὴν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἀκριβῶς —τὴν τοῦ ἐνὸς Κυρίου καὶ τῆς μιᾶς πίστεως— ἐγκειμένην ἐνότητά της, τὸ «ἐν βάπτισμα» ὡς ἀκατάλυτον πρὸς κάρπωσιν, διὰ τὴν σωτηρίαν, πρῶτον ἢ βασικὸν ἀγαθόν, ὅπως ἀκολούθως καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ Μυστήρια, τὰ γονιμοποιούντα καὶ ἐκτρέφοντα τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀποκτωμένην νέαν ἐν Χριστῷ ζώην, τὴν οὕτω προκύπτουσαν «καινὴν κτίσιν» (Πρβλ. Β' Κορινθ. 5,17).

Τὸ «ἐν βάπτισμα» τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς, προσδιορίζεται εἰς τὴν μοναδικότητά του ἀπὸ τὴν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, πάντοτε καὶ δι' ὄλους ἰσχύουσαν, λυτρωτικὴν καὶ σωτηριώδη ἐνέργειαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν ἀγαθοποιὸν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ τὰ πάντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τοὺς πιστούς, ὃν πάντοτε ἐν καὶ τὸ αὐτὸ (πρβλ. Α' Κορινθ. 12,11-13). Κατὰ συνέπειαν, τὸ «ἐν βάπτισμα» ἐν τῇ Μιᾷ Ἐκκλησίᾳ πρέπει νὰ ἔχη ὡς «συστατικόν», κατὰ τὴν τέλεσίν του, καὶ τὴν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, εἰς τὴν οὐσίαν τῆς, ἀπὸ πάντας ἀναγνωριζομένην ἐκδοχὴν περὶ τῶν δύο σαφῶς κατὰ τὴν ἀποστολικὴν πρᾶξιν καὶ παράδοσιν διακρινόμενων Μυστηρίων —τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ

Χρίσματος—, τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς ὡς ἀνωτέρω θείας σωτηριώδεις ἐνεργείας —τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος—, τὰς δηλοποιουμένας, διὰ τὴν βεβαιότητα τῆς πραγματικῆς των συντελέσεως, μὲ ἰδιαίτερα αἰσθητὰ σημεῖα ἐκάστου ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ Μυστήρια.

Ὡς συνέπεια, τέλος, ὄλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει καὶ ἡ ὑποχρέωσις, ὅπως ἡ τελευταία φράσις τοῦ σημείου II,6 εἰς τὸ Κείμενον («...τὸ ἐν βάπτισμά μας ἐν Χριστῷ εἶναι πρόκλησις πρὸς τὰς Ἐκκλησίας ὅπως ὑπερβοῦν τὰς διαιρέσεις των καὶ ἐκδηλώσουν ἐμφανῶς τὴν κοινωνίαν των») μεταβληθῆ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐκφράζεται κατηγορηματικά, θετικά, καὶ ἡ ἀείποτε ὑφισταμένη — σύμφωνα μὲ τὴν ὑπεύθυνον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο συνείδησιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀντίστοιχον αὐτοσυνείδησιν αὐτῆς — πραγματικότης τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι εἰς τὸ τέλος τοῦ σημείου II,6 τοῦ Κειμένου ἤμπορεῖ καὶ πρέπει νὰ λέγεται, ὅτι «τὸ ἐν βάπτισμα ἐν Χριστῷ εἶναι πρόκλησις πρὸς τὰς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ἐκ τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν τῆς (μεταγενεστέρως) γενέσεώς των, προελεύσεώς των καὶ ἐξελιξεώς των κλονίζουσι τὴν ἐκκλησιολογικῶς, ἐπομένως δὲ καὶ σωτηριολογικῶς, ἀναγκαίαν βεβαιότητα περὶ ἀδιαπτώτου εἰς τὴν Ἱστορίαν παρουσίας καὶ συνεχείας τῆς ὑπάρξεως καὶ ἐκδηλώσεως τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἐπιδιώξουσιν (αἱ Ἐκκλησίαι αὐταί) ν' ἀποκτήσουσι ἢ ἐπανακτήσουσι, τὴν βεβαιότητα αὐτὴν καὶ ἐκδηλώσουσι τὴν ἐν προκειμένῳ ἀναγκαίαν πλήρη ἐκκλησιολογικὴν συνείδησίν των εἰς τὴν πρᾶξιν».

Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ μὲ τὴν εὐκαιρίαν ἀκριβῶς τώρα ποῦ παρέχουσι οἱ εἰς ὅλην των τὴν ἔκτασιν δραστηριοποιηθέντες ἐπίσημοι διμερεῖς θεολογικοὶ Διάλογοι τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ «Διάλογοι τῆς Ἀληθείας» καλούμενοι, ὅπως διαπιστωθῆ καὶ προβληθῆ ἡ πλήρης συμφωνία ὄλων εἰς τὰ ζητήματα τῆς πίστεως καὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν πρὸς τοῦτο ἀσφαλῆ βάσιν παρέχει ἡ πίστις καὶ ἡ ζωὴ τῆς ἡνωμένης Ἐκκλησίας τῶν ἀποστολικῶν χρόνων καὶ τῶν εἰς ὀργανικὴν πρὸς αὐτοὺς συνέχειαν καὶ ἐξέλιξιν εὐρισκομένων ἀκολουθῶν ὀκτῶ αἰώνων, τῶν χρόνων δηλαδὴ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἡ ἡνωμένη Ἐκκλησία, ἡ Ἀρχαία Ἐκκλησία, ὅπως ἐπεκράτησε νὰ λέγεται ἡ ἀπὸ ὅλους τιμωμένη καὶ νοσταλγούμενη Ἐκκλησία τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων καὶ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἔχει διακηρύξει ἅπαξ διὰ παντός, εἰς τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ πιστεύομεν εἰς «Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», ὅπως πιστεύομεν, κατὰ τὴν αὐτὴν οἰκουμενικὴν Ὁμολογίαν τῆς Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, «εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα...» καὶ «εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν...» καὶ «εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Ἰῳ̄ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον...».

Μὲ αὐτὰς δὲ τὰς προϋποθέσεις τῆς ὀλοκληρωμένης τριαδολογικῆς καὶ ἐκκλησιολογικῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία προβάλλεται ἀκριβῶς ὡς ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ διήκει ὡς τοιαύτη, μὲ ἀκεραίαν καὶ ἀπαραχάρακτον τὴν πίστιν, μέχρι σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁμολογοῦμεν οἱ χριστιανοί, καὶ πραγματοποιοῦμεν εἰς τὴν ζωὴν μας, εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ «ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν», κατὰ τὸ αὐτὸ πάντοτε Σύμβολον τῆς Πίστεως, τὸ τῆς Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως. Τοῦτο δὲ τὸ Σύμβολον, ἀπὸ ὅλας τὰς ἀκολούθους Οἰκουμενικὰς Συνόδους εἰς τὴν πληρότητά του καὶ τὴν ἀκεραιότητά του ἐπιβεβαιωθὲν καὶ ἐπικυρωθὲν, ἦλθεν ἐσχάτως εἰς τὴν οἰκουμενικὴν ἐπικαιρότητα ἐντόνως, μὲ τὴν γενικὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θεολογικὴν πανηγυρικὴν ἀνάμνησιν τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 1600ῆς ἐπετείου αὐτῆς (381-1981).

Ἐχομεν ἐνδιατρίψει ἤδη πολὺ εἰς τὸν κριτικὸν σχολιασμὸν τοῦ σημείου II,6 τοῦ Κειμένου, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐθεωρήσαμε τὸ περιεχόμενον τοῦ σημείου τούτου ὡς βασικῆς καὶ οὐσιώδους σημασίας ἐκκλησιολογικὴν προϋπόθεσιν καὶ διακήρυξιν συνάμα περὶ τοῦ βαπτίσματος ὡς πραγματοποιοῦντος τὴν σωτηριώδη διάρθρωσιν —ἐνσωμάτων— εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν Μίαν λοιπὸν Ἐκκλησίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν πάντοτε. Ἄλλὰ μὲ τὴν προϋπόθεσιν αὐτὴν προκύπτει, διὰ τοὺς Ὀρθοδόξους τοῦλάχιστον, καὶ τὸ ζήτημα, κατὰ πόσον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ εἰς τὸ «σχόλιον» τοῦ σημείου τούτου, τοῦ ὡς ἀνωτέρω II,6, ἀρνητικὰ περιγραφομένη κατάστασις, ἐν σχέσει πρὸς τὰς «Ἐκκλησίας» καὶ τὸ ἐν βάπτισμα, ἡ καθοριζομένη ἀπὸ τὴν «ἀνικανότητα» τῶν Ἐκκλησιῶν ν' ἀναγνωρίσουν ἀμοιβαίως «τὰς διαφόρους τῶν πρακτικὰς εἰς τὸ βάπτισμα (=τοὺς ποικίλλοντας τρόπους τῆς ἐκ μέρους τῶν τελέσεως τοῦ βαπτίσματος) ὡς μετοχὴν εἰς τὸ ἐν βάπτισμα», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, καθὼς «καὶ ὁ συνεχῆς τῶν χωρισμῶν παρὰ (ὑφισταμένην) ἀμοιβαίαν ἀναγνώρισιν τοῦ βαπτίσματος τῶν», αὐτὰ τὰ δύο, «κάμνουν τὴν σπασμένην μαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας τραγικὰ ὁρατὴν». («Die Unfähigkeit der Kirchen, gegenseitig ihre verschiedenen Taufpraktiken als Teilhabe an der einen Taufe anzuerkennen, und ihre fortdauernde Trennung trotz gegenseitiger Anerkennung ihrer Taufe machen das gebrochene Zeugnis der Kirche tragisch sichtbar»). Τὸ ἀντίστοιχον σημεῖον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Σαμπεζῦ ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ὅσον αἱ Ἐκκλησίαι εἶναι ἀνίκανοι νὰ ἀναγνωρίσουν ἐξ ἑαυτῶν ὅτι οἱ ποικίλλοντες τρόποι τελέσεως τοῦ βαπτίσματος ὑπὸ μιᾶς ἐκάστης δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ συμμετοχὴν εἰς τὸ μοναδικὸν βάπτισμα, καὶ ὅσον μένουν διηρημέναι παρ' ὅλην τὴν ἀμοιβαίαν ὑπ' αὐτῶν ἀναγνώρισιν τοῦ βαπτίσματος, δίδουν τὴν δραματικὴν εἰκόνα μιᾶς βαθέως διηρημένης μαρτυρίας τῆς Ἐκκλησίας». Ἡ μορφή αὐτὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, καθὼς βεβαίως καὶ τοῦ γαλλικοῦ, πιστεύομεν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ ἑλ-

ληνική μετάφρασις δηλώνει ὅτι προέρχεται, δίδει τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς ἀξιο-
 παρατηρήτου διαφοροποιήσεως εἰς τὰ δύο κείμενα, εἰς τὸ γερμανικὸν καὶ εἰς
 τὸ ἑλληνικὸν (γαλλικόν). Ἡ δὲ ἐν προκειμένῳ «διαφοροποιήσις», τὴν ὁποίαν,
 ἂς ἐπισημειωθῇ, διαπιστώνομεν καὶ εἰς ἄλλα σημεῖα τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν
 Κειμένου τῆς Λίμα, συνίσταται, κατ' ἐμὲ (Ἰ. Κ.), εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ
 γαλλικοῦ νὰ παρουσιάσῃ ἐπὶ τὸ «ἐλαφρότερον», ἐπὶ τὸ «μαλακώτερον» καὶ τὸ
 «εὐγενικώτερον», ὠρισμένα βασικὰ ἀκριβῶς ἐκκλησιολογικά, ἢ καὶ γενικώ-
 τερον δογματικά, σημεῖα τῶν εἰς τὸ Κείμενον τῆς Λίμα διαπραγματεύσεως
 τυγχανόντων θεμάτων, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκδηλώνεται ἡ καλὴ θέλησις, καὶ κατα-
 βάλλεται ἡ πρὸς τοῦτο ἀναγκαιοῦσα προσπάθεια, νὰ καταδειχθῇ ἡ ὑπαρξίς
 «συγκλινουσῶν ἀπόψεων» εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν διηρημένων
 Ἐκκλησιῶν. Ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν γίνεται ἡ ἐκκίνησις κατὰ τὴν ὅλην
 ἐφαρμογὴν τῆς μεθόδου αὐτῆς εἰς τὸ παρὸν «πειραματικόν» Κείμενον τῆς Λίμα
 καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν κατὰ τὴν ὀρθόδοξον αὐτοσυνειδησιν καὶ εὐθύνην (ὅπως ἐξέ-
 φραζεν αὐτὴν ἡ Δήλωσις τῶν Ὁρθοδόξων κατὰ τὴν Γ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ
 Π.Σ.Ε. εἰς τὸ Ν. Δελχί, τὸ 1961—βλ. Ἰωάννου Καλογήρου, Ἐκ τῆς Γ' Γενι-
 κῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ Νέον
 Δελχί τῶν Ἰνδιῶν. Ἀνάπτυον ἐκ τοῦ Περιοδικοῦ «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς»,
 1962. Θεσσαλονίκη 1962, σελ. 12 ἐξ., 40-41· καὶ Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Τὰ
 Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας,
 Τόμ. II², 1968, σελ. 1075-1077 (977-979)—, ἀκατάλυτα εἰς τὴν οὐσίαν τῆς
 διὰ μέσου τῶν αἰώνων μετὰ τὴν «πίστιν τῶν Πατέρων» ἐκφραζομένην καὶ εἰς
 τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀείποτε διαδηλουμένην Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀπο-
 στολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀνάλογα, πρὸς τὴν τελευταίαν αὐτὴν κατεύθυνσιν, ἐκφράζει τὰ σχετι-
 κά, ἀπὸ τὴν ρωμαιοκαθολικὴν σκοπιάν, καὶ ὁ ρωμαιοκαθολικὸς συνεργάτης
 εἰς τὸ ἤδη μνημονευθὲν Τεῦχος, Schritte zur sichtbaren Einheit (Βήματα
 πρὸς τὴν ὄρατὴν ἐνότητα) τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» (βλ. ἐδῶ
 προηγ. σελ. 780) π. Jean M. R. Tillard, O.P. (καθηγητὴς εἰς τὴν ἐν Ὀττάβα
 τοῦ Καναδᾶ Δομινικανικὴν Θεολογικὴν Σχολὴν) εἰς τὸ μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν:
 Ἡ πιστότης τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν «πίστιν τῶν Πατέ-
 ρων», γερμανιστὶ —κατὰ μετάφρασιν ἀπὸ τὸ γαλλικὸν πρωτότυπον— εἰς τὸ
 ὡς ἀνωτέρω τεῦχος δημοσιευόμενον ἄρθρον του. Μετάφρασιν εἰς τὴν ἑλληνι-
 κὴν τῶν χαρακτηριστικῶν δύο πρώτων σελίδων (109 καὶ 110) τῆς ρωμαιο-
 καθολικῆς αὐτῆς «Δηλώσεως» εἰς τὴν Λίμα, τὸ 1982, θὰ παραθέσωμεν ἐδῶ,
 εἰς τὸ τέλος, ὡς Παράρτημα.

Οἱ εἰς τὸ «σχόλιον» τῆς ἐνότητος II,6 (σελ. 21, εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκ-
 δοσιν τοῦ Σαμπεζῦ, σελ. 11, εἰς τὴν γερμανικὴν ἐκδοσιν) ἀναφερόμενοι διά-
 φοροι (διαφορετικοί, ποικίλλοντες) τρόποι τῆς τελέσεως τοῦ βαπτίσματος, οἱ
 περιγραφόμενοι καὶ ἀξιολογούμενοι ἀκολούθως εἰς τὰς ἐνότητας IV («Ἡ πρα-

κτικῇ τοῦ βαπτίσματος») καὶ V («Ἡ τελετὴ τοῦ βαπτίσματος») τοῦ Κειμένου τῆς Λίμα, βεβαίως δὲν πρέπει νὰ γίνωνται ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἐνὸς βαπτίσματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅπως παρακινεῖ, ἐμμέσως, τὸ «σχόλιον», τὸ ὁποῖον ἐσχολιάσαμε προηγουμένως καὶ ἡμεῖς. Τοῦτο ὅμως ὑπὸ μίαν προϋπόθεσιν, θὰ προσθέσωμεν τώρα: ἡ «διαφορετικὴ πρακτικὴ» κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ βαπτίσματος δὲν θὰ προέρχεται ἀπὸ «διαφοροποιήσεις», ποῦ εἶναι καὶ παρεκκλίσεις ἀπὸ τὴν μὲ τὸ Βάπτισμα ὡς Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας οὐσιαστικᾶ συνδεομένην ἄλλην συναφῆ πίστιν τῆς Ἐκκλησίας. «Ὅταν ἡ ἀκεραία πίστις καὶ ἡ μὲ αὐτὴν συνδεομένη, τόσον ὡς προϋπόθεσις ὅσον καὶ ὡς ἐπακόλουθον, ἐκκλησιολογικὴ πληρότης εἶναι ἐξεσφαλισμένα, τότε ἡ διαφοροποιήσις εἰς τὰ τῆς τελέσεως τοῦ βαπτίσματος ἢμπορεῖ νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ μὴν παρουσιάζεται ἔτι ἐμπόδιον εἰς τὴν διακήρυξιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνότητος τοῦ βαπτίσματος καὶ εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἀναγνώρισιν, ἐπομένως, τοῦ «διαφορετικῶς» τελουμένου Βαπτίσματος. Εἰς τὴν περιπτῶσιν αὐτὴν ἡ «διαφοροποιήσις» καὶ ἡ «ποιικιλία» εἰς τὴν «πρακτικὴν» τοῦ βαπτίσματος θὰ ἀναφέρονται εἰς δευτερεύοντα ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ τῆς τελέσεως αὐτοῦ, προκύπτοντα ἀπὸ ὠρισμένας κατὰ χρόνον καὶ τόπον συνθήκας περιστάσεων καὶ ἀναγκῶν.

Ἡ προβαλλομένη εἰς τὸ «σχόλιον» (τῆς αὐτῆς πάντοτε, βασικῆς καθ' ἡμᾶς, ἐνότητος II,6 τοῦ Κειμένου —«Ἐνσωμάτωσις εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ»—) ἀναγκαιότης, ὅπως «ἐπανακερδίσωμεν (οἱ χριστιανοὶ) τὴν εἰς τὸ βάπτισμα τεθεμελιωμένην ἐνότητα» (κατὰ τὸ γερμανικὸν κείμενον) —«ὅπως ἐπανεῦρωμεν (οἱ χριστιανοὶ) τὴν ἐνότητα τοῦ βαπτίσματος» (κατὰ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον)—, ἡ ὁποία ἀναγκαιότης «ἀνήκει εἰς τὸ κέντρον τοῦ οἰκουμενικοῦ ἔργου» —«εὐρίσκεται εἰς τὴν καρδίαν τῆς οἰκουμενικῆς ἐργασίας»— καὶ «εἶναι ἀποφασιστικὴ διὰ τὴν πραγματοποίησιν γνησίας ἐταιροσύνης (συντροφίας, Partnerschaft) ἐντὸς τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων» —«εἶναι ἐπίσης κεντρικῆς σημασίας διὰ νὰ ζήσωμεν μίαν αὐθεντικὴν κοινωνίαν εἰς τοὺς κόλπους τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων»—, ἡ ὅλη λοιπὸν αὐτὴ ἀναγκαιότης ὑφίσταται πράγματι πάντοτε καὶ εἶναι, σήμερον ἰδιαίτερος, ἐπείγουσα καὶ πιεστικὴ. Εἰς τὴν θετικὴν ἀντιμετώπισίν της θὰ συμβάλῃ ἀποφασιστικᾶ ἡ γενικὴ πραγματικὴ ἀφύπνισις καὶ ἐνεργοποιήσις τῆς συνειδήσεως περὶ ἐπιβαλλομένης ἀποδοχῆς καὶ ὁμολογίας τῆς ὅλης πίστεως καὶ ζωῆς τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο πρέπει νὰ δειχθῇ καὶ διακηρυχθῇ μὲ τὰς τελικὰς ἐνωτικὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐναρμονίσεις καὶ συμφωνίας, εἰς τὰς ὁποίας ὁδηγοῦν τώρα οὐσιαστικᾶ καὶ οἱ δραστηρίως ἀναληφθέντες, μὲ «ζῆλον Θεοῦ» ὄντως, «κατ' ἐπίγνωσιν» δὲ ἐν προκειμένῳ καταφανῶς, διεξαγόμενοι ἐπίσημοι διμερεῖς θεολογικοὶ ἐκκλησιαστικοὶ διάλογοι, ὡς Διάλογοι τῆς Ἀληθείας μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην ὑπευθυνότητα παρουσιαζόμενοι. Ἡ ἐν προκειμένῳ συμβολὴ τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Π.Σ.Ε.,

ἰδιαιτέρως δὲ τώρα ἡ συμβολὴ τῆς «πειραματικῆς» προσφορᾶς τῆς, μὲ τὸ περὶ τῶν τριῶν Μυστηρίων —Βάπτισμα, Εὐχαριστία, Ἰερωσύνη— παρὸν Κείμενον τῆς Λίμα, εἶναι ἐπίσης μεγίστης ἐνημερωτικῆς διὰ τὸ ὅλον σημασίας καὶ καταφανεστάτης γονίμου παρακινήτικῆς σπουδαιότητος καὶ ἀξίας.

Ἔτσι πρέπει καὶ ἡμπορεῖ νὰ καταδειχθῇ τελικὰ —ὅπως περὶ τούτου ἐλπίζει ἀκράδαντα ἡ χριστιανικὴ συνείδησις, ἐκτρεφομένη πάντοτε ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, σύμφωνα καὶ μὲ τὸ Α΄ Κορινθ. 13,7—, ὅτι, μὲ τὴν ἀπὸ ἱστορικοὺς λόγους προσδιορισθεῖσαν ἀπομάκρυνσιν Χριστιανῶν, ἀτόμων καὶ συνόλων, ἀπὸ τὴν πληρότητα τῆς πίστεως καὶ, ἐπομένως, ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητα—κοινωνίαν, καθὼς καὶ μὲ τὴν οὕτω συμπροσδιορισθεῖσαν «διαφοροποίησιν» εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ ὑφίσταται καὶ νὰ ἐνεργοποιῆται πρὸς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς πληρότητος ἡ Ἐκκλησία, ἡ Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ὡς «Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας» (Α΄ Τιμ. 3,15).

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Η ΠΙΣΤΟΤΗΣ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ «ΠΙΣΤΙΝ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

Jean M. R. Tillard

(Ρωμαιοκαθολικῶ)

Ἄπό: Schritte zur sichtbaren Einheit, Lima 1982
Sitzung der Kommission
für Glauben und Kirchenverfassung, Verlag Otto Lembeck-Frankfurt am Main, 1983
Σελ. 109-111. (Τὸ ὅλον σελ. 109-117).

Πῶς ἔχει τὸ ζήτημα σχετικῶς μὲ τὴν πιστότητα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας —ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς— πρὸς τὴν πίστιν τῶν Πατέρων; Μὲ τὴν πρώτην ματιὰν φαίνεται ὅτι εἶναι εὐκόλον νὰ δώσῃ κανεὶς ἀπάντησιν εἰς αὐτὸ τὸ ἐρώτημα. Κατὰ τὴν ἐγγυτέραν ὁμως θεώρησιν παρουσιάζεται ἡ ἀπάντησις ὡς πάρα πολὺ περιπλοκώτερη. Δὲν ἐμπερικλείει μόνον μίαν κριτικὴν τοῦ τρόπου, πῶς ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία «παραλαμβάνει» («ἀποδέχεται», «empfängt») σήμερα τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, ἀλλὰ καὶ πῶς ἐντάσσει αὕτη αὐτὴν εἰς τὸ ἀποκεκαλυμμένον ὅλον περιεχόμενον τῆς πίστεως.

Ἡ τοποθέτησις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῆς πίστεως τῶν Πατέρων εἶναι βασικὰ τοποθέτησις τῆς «ἀποδοχῆς» (eine Haltung des «Empfangens»). Τοῦτο εἶναι μάλιστα ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς

ρωμαιοκαθολικῆς παραδόσεως ὡς καὶ ἕλων τῶν ἄλλων καθολικῶν παραδόσεων. Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν «ἀποδέχεται» μόνον τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, ἀλλ' ἀνυψώνει αὐτὴν εἰς κανόνα τῆς ὀρθοδοξίας τῆς καὶ τῆς πιστότητός τῆς εἰς τὴν ἀποκάλυψιν.

Ἀλλὰ τί εἶναι λοιπὸν ἡ πίστις τῶν Πατέρων; Ἡ ἔκφρασις ἔχει μίαν πολυστρώματον σημασίαν. Μία ἐξέτασις περὶ τῆς χρήσεώς τῆς εἰς διαφόρους συναφείας τοῦ λόγου δείχνει ὅτι αὕτη (ἡ ἔκφρασις) ἐχρησιμοποιήθη διὰ τοῦλάχιστον πέντε «ὀμάδας» («Register») εἰς τὴν τοποθέτησιν τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἔναντι τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, αἱ ὁποῖαι ἤμποροῦν νὰ περιγραφοῦν ὡς ἑξῆς:

1) Πίστις ὡς λειτουργικὴ κ ἡ ρ υ ξ ι ς (πρβλ. Α' Κορινθ. 11,26).
 2) Πίστις ὡς δι δ α σ κ α λ ί α τῆς κ α θ έ δ ρ α ς τῶν ἐπισκόπων ἐν κοινῶνίᾳ μὲ τοὺς ἀδελφούς των εἰς τὰς γειτονικάς ἐπισκοπάς. 3) Πίστις ὡς δογματικὸς κ α θ ο ρ ι σ μ ο ς εἰς τὰς πανηγυρικὰς Διακηρύξεις τῶν μεγάλων Συνόδων (ἰδιαίτερος τῆς Νικαίας 325, τῆς Κωνσταντινουπόλεως 381, τῆς Ἐφέσου 431, τῆς Χαλκηδόνος 451). 4) Πίστις ὡς μ ε τ α β ί β α ς ι ς (Übertragung) εἰς ὠρισμένους κανόνας τῆς πειθαρχίας (in gewisse Normen der Disziplin), οἱ ὅποιοι ἄπτονται ἰδιαίτερος τῆς ἱεραρχικῆς δομῆς (Πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας). 5) Πίστις ὡς μ α ρ τ υ ρ ί α τῆς ἀρχῆς (τῆς προελεύσεως, des Ursprungs) ἐν μαρτυρίῳ. Αὗται αἱ πέντε «ὀμάδες» εἶναι ὠσμωτικὰ (osmotisch, μὲ ἰσχυρότατη πίεσιν, ἀπὸ τὸ γνωστὸν φυσικὸν φαινόμενον τῆς ὠσμώσεως —osmose—, ὠσμωτικὴ πίεσις, Ἰ.Κ.) μεταξύ των συνδεδεμένοι.

Ὅταν λέγῃ κανεὶς, ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία «ἀποδέχεται» τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, σημαίνει τοῦτο ὅτι αὕτη ἀναγνωρίζει ἑαυτὴν σήμερα συνδεδεμένην μὲ τὴν «Ἐκκλησίαν τῶν αἰώνων» (sie weiss sich heute mit der «Kirche der Jahrhunderte» verbunden), ἔχει μόνον διὰ τῆς (δογματικῆς) διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προσευχῆς, τῆς διδασχῆς καὶ τῆς πειθαρχίας (πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας). Ἡ Ἐκκλησία τῶν αἰώνων νοεῖται εἰς τὸ ντοκουμέντο Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν μίαν ὁμολογίαν τῆς ἑλῆς πίστεως (Faith and Order Paper No 100, 1980), ὡς ἡ «περίοδος τῆς ἀνοικοδομήσεως» τῆς ζωῆς παραδόσεως. Ὅταν λοιπὸν ὁμιλῇ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὰ ἐπίσημα ντοκουμέντα τῆς περὶ τῆς πιστότητος εἰς τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, ἀναφέρεται γενικὰ εἰς αὐτὴν τὴν ὁλότητα. Αὐτὸ παραβλέπεται συχνά, ἀκόμη καὶ εἰς σχόλια ὀνομαστῶν Θεολόγων.

Εἶναι σπάνιον νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς κειμένων, ἐρχομένων ἀπὸ τὴν Ρώμην, καθαρὰ θεωρητικῆς ἢ διδασκτικῆς δογματικῆς φύσεως εἰς δι' ἐκάστην φορὰν ἐπίκαιρον σημασίαν τῆς λέξεως.

Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν εἶναι διατεθειμένη ν' ἀπομακρυνθῇ οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, ὅπως ἐξετέθη αὕτη

άνωτέρω. Μερικά παραδείγματα θὰ ἀρκοῦσαν ν' ἀποδείξουν τοῦτο. Αἱ Γενικαὶ Σύνοδοι, αἱ ὁποῖαι συνεκροτήθησαν εἰς τὴν Δύσιν μετὰ τὴν ρῆξιν μετὰ τὴν Ἀνατολὴν (Σύνοδος ἐν Τριδέντῳ, Α' καὶ Β' Σύνοδοι τοῦ Βατικανοῦ) ἐπικαλοῦνται εἰς τὰς ἀποφάσεις των τὴν διδασκαλίαν τῶν μεγάλων Συνόδων τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας: Ἡ Διακήρυξις (Konstitution) Pastor aeternus τῆς πρώτης Βατικανείου Συνόδου παραπέμπει εἰς (τὴν διδασκαλίαν) αὐτὴν εἰς τὸ κεντρικόν της κεφάλαιον. Εἰς τοὺς δογματικούς καθορισμούς των περὶ τῆς Ἀσπίλου Συλλήψεως καὶ τῆς εἰς τὸν οὐρανὸν Ἀναλήψεως τῆς Μαρίας οἱ Πάπαι Πῖος ὁ Θ' καὶ Πῖος ὁ ΙΒ' ἐπικαλοῦνται ρητῶς τὴν μεγάλην παράδοσιν καὶ τὴν πίστιν τῶν Πατέρων. Ὅταν ὁ Λέων ὁ Γ' ἤρνεϊτο κατὰ τὸ ἔτος 810 νὰ περιλάβῃ τὸ Filioque εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, ἐπεκαλέσθη τὴν συμφωνίαν μετὰ τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, ὅπως ἐχάραξεν αὐτὴν εἰς δύο ἀργυρᾶς πλάκας, πού εὑρίσκονται εἰς τὴν εἴσοδον πρὸς τὸν τάφον τοῦ ἀγίου Πέτρου (sic). Ἄν ἡ Ἁγία Ἐδρα ἐναντιώνεται μέχρι σήμερα εἰς τὴν χειροτονίαν γυναικῶν, δικαιολογεῖ τοῦτο μετὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς σταθερᾶς ἐμμονῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Πατέρων. Εἰς τὰ μάτια της εἶναι ἡ τελευταία αὐτῆ μνημονευθεῖσα θέσις ἀχώριστα συνδεδεμένη μετὰ τὸ Credo Unam, Sanctam, Catholicam, Apostolicam Ecclesiam (πιστεύω [εἰς] Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν, Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν) τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, ὅπως αὕτη (ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ, Ἐκκλησία; Ἱ.Κ.) εἶναι ἐπίσης, διὰ τῆς κοινωνίας (μεταλήψεως), ἀχώριστα συνδεδεμένη μετὰ τὴν εὐχαριστίαν τῶν Πατέρων (wie sie[?] auch durch die Kommunion untrennbar mit der Eucharistie der Väter ist). Ὁ σκοπὸς τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου νὰ ἀνανεώσῃ τὴν λειτουργίαν (τὴν θείαν λατρείαν) δὲν ἦτο κατὰ τὰ λοιπὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ φέρῃ τὰς σημερινὰς λειτουργικὰς μορφὰς (die heutigen Ritten) εἰς μεγαλυτέραν συμφωνίαν μετὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Πατέρων.

Ὅταν λοιπὸν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὸ Σύμβολον Νικαίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοὺς μεγάλους συνοδικούς (δογματικούς) καθορισμούς ὡς ντοκουμέντα, τῶν ὁποίων ἡ βᾶσις παραμένει ἀπαραβίαστος, τότε συμβαίνει τοῦτο, ἐπειδὴ ταῦτα ἐντάσσονται εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν συνάφειαν τῆς πίστεως καὶ φέρονται εἰς σχέσιν πρὸς αὐτὴν. Ὑπὸ τὸ «βᾶσις» πρέπει νὰ ἐννοηθῇ τὸ βαθύτερον νόημα, τὸ ὁποῖον ἤθελαν νὰ ἐκφράσουν οἱ Πατέρες μετὰ λέξεις, τῶν ὁποίων ἡ ἀνεπάρκεια ἦτο εἰς αὐτοὺς συνειδητῆ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραμείνῃ πιστὴ εἰς τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν ἀλήθειαν, τοῦλάχιστον εἰς τὰ καθοριστικὰ καὶ οὐσιώδη στοιχεῖα αὐτῆς, χωρὶς νὰ εὑρίσκειται εἰς συμφωνίαν μετὰ τοὺς δογματικούς ἀκριβεῖς καθορισμούς, τοὺς ὁποίους οἱ ὑπεύθυνοι τῆς Ἐκκλησίας ἤσθάνοντο ὑποχρεωμένοι νὰ ὀρίσουν, διὰ νὰ προφυλάξουν τὴν πίστιν, καὶ οἱ ὁποῖοι εἶχαν γίνεαι ἀποδεκτοὶ πρὸ τοῦ δραματικοῦ χωρισμοῦ εἰς δύο συνασπισμούς. Πιστεύει (ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκ-

κλησία) πραγματικά, ὅτι εἰς τὰς ἀποφασιστικὰς συνθήκας, αἱ ὁποῖαι ὠδήγησαν εἰς τὰς Διακηρύξεις ἐκεῖνας, ἔχει ἐπαληθευθῆ ἢ ἐπαγγελία τῆς βοήθειας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. "Ὅσον καὶ ἂν αἱ Διακηρύξεις αὐταὶ καθορίζωνται καὶ ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ τυχαῖα γεγονότα, εἶναι προσδεδεμέναι εἰς τύπους (in Formeln), οἱ ὁποῖοι προσδιωρίζοντο ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἐκάστοτε ἐποχῆς, ἐκφράζονται μὲ ἐννοίας, αἱ ὁποῖαι καθ' ἑαυτὰς λαμβανόμεναι εἶναι ἄχρηστοι (ἀνίκανοι) νὰ ἀποδώσουν σύμμετρα τὸ Μυστήριον, ἐν τούτοις, ἕνεκα τῆς ἐγγυήσεως αὐτῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, σχηματίζουσι αὐταὶ (αἱ ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας προκύπτουσαι δογματικαὶ Διακηρύξεις τῆς Ἐκκλησίας, Ἱ.Κ.) κανόνα (eine Norm) διὰ τὴν πίστιν. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραιτηθῆ κανεὶς ἀπὸ αὐτάς. Τὸ νόημα, μὲ τὸ ὁποῖον αἱ Διακηρύξεις αὐταὶ εἶναι οὕτως ἐφωδιασμένοι, δὲν διασπᾶ λοιπὸν κατ' οὐδένα τρόπον τὸ ἐκκλησιαστικὸν πλέγμα (das ekklesiale Gewebe): διότι μόνον τοῦτο ἐπιτρέπει νὰ ἀναγινώσκη καὶ νὰ κατανοῆ κανεὶς αὐτὰ μὲ τὴν κατανοήσιν καὶ τὴν (ἐσωτερικὴν) πρόθεσιν τῶν Πατέρων. Ἐξω ἀπὸ τὴν λειτουργίαν (τὴν θείαν λατρείαν, Ἱ.Κ.) δὲν ἀποκαλύπτουσι οὔτε ἡ Νίκαια-Κωνσταντινούπολις οὔτε ἡ Χαλκηδὼν τὸ πραγματικὸν τους νόημα.

Θὰ ἦταν λάθος ἂν, εἰς τὴν ἐμμονὴν αὐτὴν εἰς τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, κατὰ τὸν τρόπον ποὺ εὐρίσκει αὐτὴ ἔκφρασιν εἰς τὰς δογματικὰς διατυπώσεις, εἵκαζε κανεὶς μίαν ἐναγώνιον (λεπτολόγον) συντηρητικὴν στάσιν (συμπεριφορὰν). Πρόκειται διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου «ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28, 20), καὶ διὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. "Ἄλλωστε εἶναι σπουδαιότερον τὸ νόημα ἀπὸ τὰς λέξεις, ὁ σκοπὸς σπουδαιότερος ἀπὸ τὰς διατυπώσεις. Μένομεν εἰς τὰς λέξεις ἐπειδὴ εἶναι φορεῖς μιᾶς (ἐσωτερικῆς) διὰ θεσέως (i n t e n t i o), ἡ ὁποία μεταφυσικοποιεῖ τὰς λέξεις. Χωρὶς ὅμως τὰς λέξεις δὲν θὰ ἤμποροῦσε κανεὶς νὰ συλλάβῃ αὐτήν. Ἡ πίστις τῶν Πατέρων διαβιβάζει, διὰ τῶν δογματικῶν τῆς ὀρισμῶν, «τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς Ἐκκλησίαις», εἰς διατυπώσεις αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀντιπροσωπευτικαὶ (typisch) διὰ τὸν ἰδικὸν τους καιρὸν καὶ πολιτισμὸν, αἱ ὁποῖαι ὅμως εἰς τὸν πυρῆνα τους κέκηνται πάντοτε ἀκόμη κύρος...